

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkkku fylkkagielda

Sentraladministrasjonen
Næringsavdelinga

VEDLEGG

Fiskeri- og kystdepartementet
Vedlegg 1 av 1

Arkivsak: 06/02603

Ugradert

Arkivkode: 0

Saksbeh: Gunhild Ingilæ Haukenes

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
26.9.2006

Saksnr.
06/56

STRUKTURMELDINGA 2006 - HØRING

FYLKESORDFØRERS INNSTILLING:

Finnmark fylkeskommune vil be om at det igangsettes utredninger og utprøving av forvaltnings- og reguleringsmodeller for regional forvaltning og kystkvotemodell.

1. Finnmark fylkeskommune ber om at fiskeripolitikken fra og med 1990 blir evaluert.
2. Finnmark fylkeskommune har et ufravikelig krav om samfunnsmessig styring av fiskeressursene.
Finnmark fylkeskommune mener at en samfunnsstyrt fordeling og omfordeling av kvoter vil bidra til en mer rettferdig fordeling av ressursene. Vi støtter mindretallsforslaget som anbefaler at kystflåten, gjennom ulike virkemidler, tilføres kvoter fra havflåten. Sekundært vil finnmark fylkeskommune anbefale tidsavgrenset strukturering på 15 år. Avkorting av kvote på 20% og tilbakefallsretten bør gå til regionale kvoteselskap.
3. Finnmark fylkeskommune går inn for et kvotetak i reguleringstida på 2x hjemmelslengde, strukturering innenfor samme fylke og innenfor samme lengdegruppe. Finnmark fylkeskommune vil i denne sammenheng igjen gjøre Fisker- og kystdepartementet oppmerksom på at det i dag er mulig, ved flytting å overføre fiskerettigheter mellom fylker. Fiskeri- og kystdepartementet bør derfor ha særdeles oppmerksomhet på disse forholdene slik at hensikten med regelverket om fylkesbegrensningene på fiskekvoter blir oppfylt.
4. Finnmark fylkeskommune støtter flertallets anbefaling om at ressursrenteavgift ikke innføres i norsk fiskeri.
5. Finnmark fylkeskommune går imot kondemnering i kystflåten. Flåten under 15meter må sees på spesielt, og skjermes mot reduksjoner i antall fartøy .
6. Finnmark fylkeskommune går inn for målrettet kondemnering av fryse- og fabrikktrålere og at kvotene fordeles på regionale ressurselskap.
7. Finnmark fylkeskommune støtter innskjerpelse av deltakerloven

BAKGRUNN

Ved kongelig resolusjon av 6. januar 2006 ble det oppnevnt et utvalg til å utrede strukturvirkemidlene for fiskeflåten, som har vært i funksjon fra 2004 til og med 2005. Utvalget overleverte sin innstilling til Fiskeri- og kystdepartementet 19. august i år. Utredningen inneholder en analyse og vurdering av strukturordningene for fiskeflåten, og ulike forslag til fremtidige strukturordninger.

Bakgrunnen for at regjeringen oppnevnte utvalget var at de strukturtiltakene i fiskeflåten som har blitt innført de siste årene, ikke har hatt bred politisk støtte. Dette har blant annet utløst en diskusjon omkring de praktiske, prinsipielle og langsiktige konsekvensene av de nye strukturtiltakene. Regjeringen ønsker å videreføre denne debatten med sikte på å utforme en ny og fremtidig fiskeripolitikk som har bred legitimitet og som er i tråd med Soria-Moria erklæringens målsetting om at strukturpolitikken skal bidra til å sikre fiskeressursene som en felles eiendom.

Frist for uttalelse til utvalgets forslag er satt til 2. oktober 2006.

BESKRIVELSE

Mandatet

Utvalget har hatt som mandat å vurdere effekten av dagens strukturtiltak i forhold til målene om

1. å sikre fiskeressursene som felles eiendom,
2. å sikre en fiskeflåte som bidrar aktivt langs hele kysten og
3. å sikre en flåte som er moderne, variert og lønnsom.

Utvalget skulle videre fremme forslag til en strukturpolitikk som ivaretar disse målene, samtidig som den bidrar til en fiskeflåte som er tilpasset ressursgrunnlaget.

Dagens strukturtiltak

- Kondemneringsordningen for fartøy i kystflåten med hjemmelslengde for kvotetildeling under 15 meter.
- Strukturkvoteordningen for fartøy i kystflåten med hjemmelslengde for kvotetildeling over 15 meter.
- Strukturkvoteordningen for fartøy i havfiskeflåten.

Kondepneringsordningen fungerer på tradisjonell måte, ved at det etter søknad utbetales et kondepneringstilskudd fra det såkalte Strukturfondet som forvaltes av Innovasjon Norge. Fondet finansieres dels gjennom statlige bevilgninger og dels av næringen gjennom en egen Strukturavgift på førstehåndsomsetning av fisk. Strukturkvoteordningene både for kystflåten og havfiskeflåten innebærer at dersom eieren oppgir alle deltakeradganger/konsesjoner for et fartøy og kondepnerer dette, vil rederiet kunne få tildelt forhøyet kvote for et gjenværende fartøy som har adgang til å delta i samme fiskeri(er). I kystflåten tilsvarer kvoteforhøyelsen 80% av kvoten for det uttatte fartøyet, mens avkorting på 20% går tilbake til reguleringsgruppen og bidrar til å styrke kvotegrunnlaget for samtlige fartøy i gruppen. I havfiskeflåten varierer detaljene og begrensningene i ordningen noe fra gruppe til gruppe, selv om hovedvilkåret for tildeling av strukturkvote er det samme også her. Strukturkvoteordningen for kystflåten ble innført høsten 2003, med kvotemessig effekt fra 2004, etter behandlingen av St.meld. nr. 20 (2002-2003), og innebar en helt ny ordning i kystflåten. Strukturkvoteordningen for havfiskeflåten ble innført i mars 2005, og erstattet da de tidligere enhetskvoteordningene fra 2000, 2001 og 2002 for ulike grupper i havfiskeflåten. Forskjellen fra enhetskvoteordningen ligger i at denne inneholdt en

forhåndsfastsatt tidsbegrensning ved at forhøyet kvote – enhetskvote – bare kunne tildeles i inntil 13 eller 18 år. Tildeling av strukturkvote er ikke underlagt en tilsvarende forhåndsfastsatt tidsbegrensning.

Finnmarksfakta knyttet til kondemnering og strukturering

Pr 1. januar 2006 var det på landsbasis kondemnert 238 fartøy (ca 8 prosent av deltakeradgangene) i flåtegruppen under 15 meter. Av disse var 54 hjemmehørende i Finnmark. Etter nyttår er det i følge Innovasjon Norge Finnmark kondemnert ytterligere 17 fartøy i Finnmark tilhørende denne flåtegruppen. Fortsatt er det en viss pågang fra fartøyeiere i Finnmark som vil kondemnere fartøy, men 2006-midlene til denne ordningen er allerede brukt opp.

I kystflåten mellom 15 og 28 meter ble 206 fartøy tatt ut av fiske før strukturstoppen. Antall deltakeradganger er redusert med 31 prosent. I Finnmark er 30 fartøy (hvorav 20 er mellom 15-21 meter og 10 er mellom 21 og 28 meter) strukturert. Opplysninger fra Fiskeridirektoratet viser at strukturerte torskervoter er samlet på fartøy i Finnmark, mens strukturerte kvoter på NVG-sild i tre tilfeller er overført til fartøy lenger sør.

Utvalgets forslag

Utvalget har fremmet en rekke ulike forslag til en helhetlig fiskeripolitikk. Mens det var bred enighet blant utvalgets medlemmer om noen av disse tiltakene, har andre varierende grad av tilslutning. Dette har medført at utvalget har delt seg i tre grupper:

Gruppe 1

Rødås Johansen (Norges Kystfiskarlag), G. Pedersen (Sametinget), W. Pedersen (Finnmark fylkeskommune) og Aasjord (Kvinneuniversitetet i Nord)

Gruppe 2

Larsen (Tromsø Consulting Group) , Lian (Skagerakfisk), Myrvang (Norges Råfisklag) og Olsen (Fisker)

Gruppe 3

Armstrong (Norges Fiskerihøgskole), Maråk (Fiskebåtredernes Forbund) , Mordal (Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening), Nøstbakken (Samfunns- og Næringslivsforskning), Osmundsvåg (Vågsøy Trygdekontor), Skjærvø (Norges Fiskarlag) og Stensbak (Landsorganisasjonen)

I det følgende vil det først bli gitt en presentasjon av de ulike forslagene i innstillingen i sin helhet (fra s 93 i NOU 2006:16). Deretter skisseres de ulike forslagene i en tabell som også gir oversikt over hvilke av utvalgets medlemmer som har støttet de ulike forslagene.

Forslag med allmenn tilslutning

- Utvalget mener at eierskapet til flåten fortsatt bør være hos aktive fiskere, og at deltagerlovens prinsipper er gode. Spesielt i forbindelse med kapitalbehovet som skapes av strukturvotekjøp, har man sett indikasjoner på at lovens intensjoner omgås gjennom stråselkaper, aksjonæravtaler og avtaler mellom långiver og fisker. Utvalget understreker derfor at deltakerloven må praktiseres i henhold til intensjonene. Et flertall av utvalget, med 8 medlemmer, foreslår i tillegg at det vurderes å høyne kravet til aktive fiskeres andel av eierskapet til fiskefartøy og kravet om nasjonalt eierskap til fiskefartøy til 2/3.
- Finnmarksmodellen fungerer i torskefiskeriene, og deler fiskeflåten inn i ulike lengdegrupper. For den lengdemessig minste gruppen av fartøy går grensen i dag ved 10 m. Et bredt flertall av utvalget foreslår å endre lengdegrensen til 11 m. Dagens kvoteandel

til fartøyene mellom 10 og 11 meter følger fartøyene etter en nærmere vurdering av kvoteutnyttelse.

- Bruk av ulike virkemidler for kapasitetsreduksjon kan føre til at aktører som kjøpes ut av de lukkede fiskeriene velger å etablere seg i åpne fiskeri. Det vil kunne ha negative effekter for driftsgrunnlaget for fiskerne i disse gruppene. Utvalget er enig i at dette i størst mulig grad bør unngås. Det bør derfor ikke være tillatt å benytte fartøy større enn 15 m i åpne grupper. Denne regelen skal ikke ha tilbakevirkende kraft.
- Utvalgets medlemmer ønsker at det utarbeides klare regler som setter grenser for hvor store fangstrettigheter enkeltaktører kan ha for å unngå at konsentrasjonen av rettigheter blir for stor. Utvalget foreslår en maksimal grense på 10 % av gruppekvoten i de reguleringsgrupper der det ikke allerede er fastsatt strengere krav. For små fiskeri bør det gjøres unntak fra begrensningen.
- Et samlet utvalg foreslår at dagens driftsordning fjernes.
- Et flertall av utvalget anbefaler at det legges til rette for samdrift mellom to tilnærmet like enmannsfartøy i gruppen av fartøy under 11 meter. Hensikten er å øke sikkerheten og legge til rette for rasjonell drift. Reglene for en slik ordning bør utformes slik at man sikrer at begge fiskere er aktive.
- Et samlet utvalg anbefaler at kondemneringsordningen videreføres ut perioden. Et flertall av utvalget anbefaler at de tilgjengelige midlene blir rettet inn mot gruppen mellom 10 og 11 meter. Et mindretall av utvalget går inn for at kondemneringsordningen sees i sammenheng med mindretallets ønske om å skjerme fartøy mindre enn 15 meter.
- Utvalget har stort sett sammenfallende syn når det gjelder finansiering av kondemneringsordningen. Ordningen bør finansieres gjennom en kombinasjon av offentlige midler og avgift på fangstverdien som definert i eksisterende forskrift.
- I mange tilfeller er det forskjell mellom fartøyets faktiske lengde og hjemmelslengde. Et samlet utvalg går inn for at det etableres regler som sikrer større grad av samsvar mellom disse.

Flertallsforslag

Debatten i utvalget har i stor grad dreid seg om varigheten av eventuelle strukturkvoter og om det skal innføres en ressursrenteavgift. Et flertall på 8 av utvalgets medlemmer anbefaler at strukturkvotene bør gis for en begrenset periode på 15 år. Samme medlemmer mener at det ikke bør innføres ressursrenteavgift. De resterende 7 medlemmer ser disse to elementene i sammenheng, og anbefaler at strukturkvotene gjøres tidsavgrensede, samtidig som det innføres ressursrenteavgift i norske fiskeri.

- Medlemmene i utvalget er uenige i hvorvidt ordninger med strukturkvoter skal anbefales. Et flertall på 11 medlemmer anbefaler at det gis tillatelse for strukturkvoter i alle fartøygrupper, unntatt fartøy under 11 meter og kystmakrell under 13 meter.
- Utvalgets medlemmer er uenige om prinsippene som skal gjelde for hvor lenge et fartøy kan eie strukturkvoter. Et flertall på 8 av utvalgets medlemmer anbefaler at dersom det

åpnes for strukturkvoter, bør disse gis for en begrenset periode på 15 år. Når denne perioden er utløpt, anbefales det at strukturkvoten tilfaller den fartøygruppen kvoten er kjøpt fra. Dette prinsippet gis tilbakevirkende kraft, ved at strukturkvoter som er kjøpt før 19. oktober 2005, blir omfattet av en slik tidsavgrensning på det tidspunktet dette prinsippet innføres. De samme 8 medlemmene anbefaler at ressursrenteavgift ikke innføres i norske fiskeri.

- De 11 medlemmene som anbefaler bruk av strukturkvoter foreslår at fartøyene i kystflåten som har fisketillatelse både innenfor konvensjonell under 28 m og pelagiske fiskeri kan ha inntil en ekstra kvote innen hvert fiskeri, altså en dobling av hjemmelslengdekvoten innen hvert fiskeri. Samme medlemmer anbefaler at havflåten får samme kvotetak som definert i eksisterende forskrift. Strukturkvoter kjøpt før 19. oktober 2005 medregnes i kvotetakene.
- Et flertall av utvalget anbefaler at fartøy med ensidig fangstgrunnlag, eksempelvis bare innen torskefiskeriet, kan ha inntil to ekstra kvoter.
- For å redusere konsekvensene av at mange kvoter samles på ett fartøy, anbefales det også at myndighetene utreder en maksimalgrense på hvor mange strukturkvoter et fartøy totalt kan ha innen alle fiskeri.
- Utvalgets medlemmer som anbefaler bruk av strukturkvoter tilrår at omsetningen av strukturkvoter begrenses til å gjelde innen de definerte lengdegrupper i Finnmarksmodellen. De geografiske begrensningene i eksisterende forskrifter om strukturkvoter, for både kyst- og havflåten, anbefales videreført.
- Utvalgets medlemmer som anbefaler bruk av strukturkvoter anbefaler at strukturkvotene avkortes med 20 % i kystflåten. Avkortede kvoter tilfaller lengdegruppen som selger av kvote tilhører.
- Et samlet utvalg anbefaler at effektene av strukturkvotene evalueres etter 2 år. 8 av medlemmene foreslår at en slik utredning, i tillegg til effektene, også skal omfatte behovet for strukturkvoter. 7 medlemmer anbefaler at strukturkvoteordningen ligger fast, og at endringer i hovedsak knyttes til kvotetak.
- Et flertall på 8 medlemmer anbefaler at dersom regjeringen velger å benytte distriktskvoter bør denne innrettes som en suppleringskvote, med vekt på å sikre politiske mål om aktivitet langs hele kysten. Mindretallet viser til at temaet ikke var drøftet i utvalget og avviser det som utenfor utvalgets mandat.

Mindretallsforslag

- Basert på analyseresultatene og de generelle erfaringene med ordningene, anbefaler et mindretall på 4 medlemmer at ordningen med strukturkvoter avvikes i kystflåten og ikke innføres i nye fartøygrupper.
- 7 av utvalgets medlemmer mener at strukturkvotene bør være tidsavgrensede. Det forutsettes at det samtidig innføres en form for ressursavgift. Denne delen av utvalgets medlemmer påpeker at det må utredes hvilket nivå en slik avgift skal ha, og hvordan en slik avgift skal innkreves.

- Et mindretall, bestående av 4 medlemmer, mener det er nødvendig med en helhetlig gjennomgang og evaluering av norsk fiskeripolitikk i perioden fra og med 1990.
- Et mindretall, bestående av 4 medlemmer, ønsker en større samfunnsmessig kontroll med fordelingen av fisketillatelser. En samfunnsstyrt fordeling og omfordeling av kvoter vil bidra til en mer rettferdig fordeling av ressursene. Det anbefales at kystflåten, gjennom ulike virkemidler, tilføres kvoter fra havflåten.
- Et mindretall, bestående av 4 medlemmer, fremmer forslag om utredning og utprøving av nye forvaltnings- og reguleringsmodeller som Finnmark fylkeskommune sin modell om regionale kvoteselskaper og Norges Kystfiskarlags Kystkvotemodell.
- Et mindretall, bestående av 4 medlemmer, anbefaler bruk av andre kapasitetsreducerende tiltak enn strukturkvoter. Dette kan være i form av atferdsreguleringer som områdebegrensninger, redskaps- og tekniske begrensninger, minstemål, tidsbegrensninger og kontraheringsstopp.
- Et mindretall, bestående av 4 medlemmer, mener at flåten under 15 meter må sees på spesielt, og skjermes mot reduksjoner i antall fartøy gjennom strukturordninger og kutt i ressursgrunnlaget. Det bør fastsettes garanterte minimumskvoter for denne gruppen

Fartøygruppe	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3
	Overordnede tiltak: <ul style="list-style-type: none"> • Evaluering av fiskeripol fra 1990 • Omfordeling til kystflåte • Utredning og utprøving av modeller for regional forvaltning og kystkvotemodell. 		
Fartøy < 11 m		Kondemnering 10-11 m samfiske	Kondemnering 10-11 m samfiske
Fartøy < 15 m	<ul style="list-style-type: none"> • Skjerming for reduksjoner • Begrenset kondemnering • Samfiske i pelagisk flåte • Tilføring av kvantum gjennom omfordeling • Ny kvotestige og skjæringsdato for kvote etter faktisk lengde 		
Fartøy 11-15 m		<ul style="list-style-type: none"> • Avvikling av kondemnering 	<ul style="list-style-type: none"> • Avvikling av kondemnering

		<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkvoter : 1) 20% avkorting 2) Kvote tak: 2 x hjemmelslengde 3) Begrensning: samme fylke, samme lengdegruppe 4) Tidsavgrens til 15 år 5) Avskrivninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkvoter 1) 20% avkorting 2) Kvote tak: 2 x hjemmelslengde 3) Begrensning: samme fylke, samme lengdegruppe 4) Tidsavgrenset til 15 år 5) Avskrivninger
Fartøy 18-28 m	<ul style="list-style-type: none"> • Tilføring av kvantum og omfordeling • Kystkvotemodell • Hvis strukturkvoter: 1) 20% avkorting 2) kvotetak: 1 ekstra kvote maks.sum strukturkvote 3) Begrensning: samme fylke, samme lengdegruppe 4) Tidsavgrens til 15 år 5) Avskrivninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkvoter : 1) 20% avkorting 2) Kvote tak: 2 x hjemmelslengde, spesialisering 3x hj 3) Begrensning: samme fylke, samme lengdegruppe 4) Tidsavgrens til 15 år 5) Avskrivninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkvoter : 1) 20% avkorting 2) Kvote tak: 2 x hjemmelslengde, spesialisering 3x hj 3) Begrensning: samme fylke, samme lengdegruppe 4) Tidsavgrenset 5) Ressursrenteavgift
Havfiskeflåten	<ul style="list-style-type: none"> • Måltrettet kondemnering • Omfordeling til kystflåten • Hvis strukturkvoter: 1) Ingen avkorting 2) Kvote tak: som tidligere 3) Geografisk begrensning: som tidligere 4) Tidsavgrens til 15 år 5) Avskrivninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkvoter: 1) Ingen avkorting 2) Kvote tak: som tidligere 3) Geografisk begrensning: som tidligere 4) Tidsavgrens til 15 år 5) Avskrivninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturkvoter: 1) Ingen avkorting 2) Kvote tak: som tidligere 3) Geografisk begrensning: som tidligere 4) Tidsavgrenset 5) Ressursrenteavgift

VURDERING

Fylkesrådmannen har gjennomgått "NOU 2006:16 Strukturvirke midler i fiskeflåten" med stor interesse. I vurderingen velger fylkerådmannen å drøfte de viktigste problemstillingene sett fra Finnmark sitt ståsted.

Fylkesrådmannen er meget fornøyd med bredden av perspektiver som er brukt i drøftingen av de ulike problemstillingene i NOUen, men har som utgangspunkt at strukturpolitikken ikke bør vurderes løsrevet fra resten av fiskeripolitikken. Strukturpolitikken må sees i sammenheng med internasjonale avtaler, bærekraftsperspektivet, urfolks rettigheter og mål om rettferdig fordeling og bosetting langs hele kysten. Fylkesrådmannen er derfor enig med gruppe 1 som mener at utvalget ikke burde vurdere strukturvirke midlene isolert, men se på disse som en del av en helhetlig fiskeripolitikk. Derfor må en slik helhetlig vurdering også inkludere spørsmålet om omfordeling av fiskeressurser.

Dette reflekteres også i Soria-Moria-erklæringen som fokuserer sterkt på at forvaltningen av fiskeressursene skal inngå som en integrert del av en kystpolitikk som skal gi grunnlag for bosetting, sysselsetting og utvikling langs kysten. I denne sammenhengen er det naturlig for fylkesrådmannen å kort trekke inn Finnmark fylkeskommunes fiskeripolitiske arbeid og vedtak omkring regionale kvoter underlagt regionalpolitiske / samfunnsmessig styring.

Poenget med Fiskeripolitikk med Finnmarksvri og regionale kvoteselskaper er at det næringsøkonomiske styringsfokus i større grad flyttes fra blind kapasitetsnedbygging styrt av sterke næringsaktører og finansinstitusjoner, til en samfunnsmessig rettferdig og fornuftig fordeling av fiskerettigheter og kvoter med større grad av samfunnsmessig kontroll. Som kjent går modellen om regionale kvoteselskap ut på at en del av de nasjonale kvoter legges inn i kollektive organer som fiskerne kan disponere gjennom leie fra kvoteselskap eid av kommuner og fylkeskommuner. De regionale kvoteselskapene skal kunne kontrolleres av fylkeskommuner/kommuner på samme måte som de kontrollerer de regionale kraftselskapene, dvs. gjennom eierskap og retten til å utpeke styremedlemmer. Etter forslaget skal kvoteselskapene på samme måte som kraftselskapene, drives profesjonelt etter politisk vedtatte retningslinjer og regler hvor alle fiskeriaktører i prinsippet skal ha samme muligheter til å konkurrere om de kvoter som kan leies ut. Det er altså ikke foreslått at politikere skal fordele kvoter på egen hand etter personlige preferanser. Fordeling av kvoter kan skje gjennom utleie til rederier og fangstlag. Utleie kan både skje mot betaling eller gjennom spesielle samfunnskrav som leveringsplikt i spesielle regioner, tidspunkt på året eller til spesielle anvendelser. Leiekontraktene kan angi en andel av totalkvote for enkelte sesonger eller over flere år eller angi et bestemt kvotekvantum. Forvaltningsretten til disse fiskerettighetene ligger hele tiden i kvoteselskapet og kan ikke omsettes. Selve utleievirksomheten kan i prinsippet både drives gjennom et auksjonsmarked eller et administrert marked for leiekontrakter av både sesongkvoter og mer langsiktige kvotekontrakter, hvor alle forhåndskvalifiserte fiskere kan konkurrere om tidsbegrensede kvoterettigheter.

Fylkesrådmannen vil for øvrig vise til fylkestingsak 06/22 fra i juni i år.

Evaluering av fiskeripolitikken fra og med 1990

Fylkesrådmannen vil anbefale at fiskeripolitikken fra og med 1990 blir evaluert. Regjeringen har gjennom Soria-Moria-erklæringen slått fast at den ønsker å etablere en «ny» fiskeripolitikk. En isolert evaluering av strukturtiltakene og virkningen av ordningene i årene 2003-2005 er etter fylkesrådmannens vurdering ikke alene tilstrekkelig for å avklare hvorvidt norsk fiskeriforvaltning fungerer i henhold til de politiske målsettinger. På denne bakgrunn er det nødvendig med en helhetlig gjennomgang og evaluering av norsk fiskeripolitikk i perioden fra og med 1990. I en slik analyse vil det være behov for nærmere utredninger knyttet til blant annet:

- 1) Fiskeressursene som fellesskapets eiendom og rettferdig fordeling av ressursene.
- 2) Fiskerinæringens rolle i forhold til bosetting og sysselsetting.
- 3) Bærekraft i fiskerinæringen, både biologisk, økonomisk og sosialt.
- 4) Samiske interesser.
- 5) Ønsket fremtidig struktur i fiskerinæringen, herunder spørsmål om hvordan fisken skal landes i fremtiden og hvordan sørge for størst mulig verdiskaping og jevn aktivitet på land.

Fylkesrådmannen mener at eventuelle fremtidige strukturtiltak i fiskerinæringa etter denne politikklavklaringen må utformes med sikte på å legge til rette for å utvikle den flåtestrukturen som anses best egnet for å oppfylle vedtatte politiske målsettinger.

Tidsavgrenset strukturering på 15 år, avkorting av kvote på 20 % går til regionale kvoteselskap.

Fylkesrådmannen vil anbefale at Finnmark fylkeskommune har et ufravikelig krav om samfunnsmessig styring av fiskeressursene. Organet som bør brukes i ressursstyringa, slik Finnmark fylkeskommune har flere vedtak på, bør være regionale kvoteselskaper. Tidsavgrenset strukturering på 15 år med tilbakefallsrett og avkorting av kvote på 20 % som går til regionale ressurselskap, vil være en hensiktsmessig måte å fylle de regionale kvoteselskapene med ressurser.

Fylkesrådmannen vil påpeke fellestrekkene mellom den planlagte distriktskvoteordninga og regionale kvoteselskaper. Sentralt i begge ordningene er at det er samfunnsbinding på fiskeressursene, og at det regionalpolitiske nivået har innflytelse.

Fylkesrådmannen er meget kritisk til gruppe 2 sitt forslag som går på at avkortinga av kvoten og tilbakefallsretten skal gå tilbake til lengdegruppen. Fiskeressursen kommer ikke under mer samfunnsmessig kontroll ved at kvotene går tilbake til gruppen. Den blir bare fordelt på færre fiskere og befester privatisering av fiskeressursene. Fiskere har først og fremst bedrifts- og privatøkonomiske preferansene som kan være i konflikt med hensynet til verdiskaping i hele verdikjelden.

Ved at avkortinga og tilbakefallsretten går til et regionalt kvoteselskap, vil man ha kontroll på når og hvordan fisken fiskes. Råstoffleveransene kan derfor meget enkelt tilpasses markedes/forbrukernes krav og landindustriens behov. På denne måten vil en kunne oppnå optimal pris i sluttmarkedet, noe som vil generere størst mulig verdiskaping i samfunnet.

Tidsavgrensing på strukturingskvota samt at avkorting går tilbake til et organ med samfunnsmessig styring, vil også gi et lavere og mer forutsigbart prisnivå på strukturkvoter, lavere gjeldsbelastning og en fremtidig flåte skapt på likhet og rettferdighet i forhold til adgang til ressursene. Lavere pris på strukturkvoter vil redusere den bundne kapitalen i rederiene. Lavere kvotepriser vil også forenkle rekruttering av nye fartøyeiere. En tidsavgrenset strukturkvoteordning, samtidig som en sakte men sikkert vil overføre fiskeressursene til et samfunnsstyrt organ, vil avprivatisere fiskeressursene, og gi myndighetene bedre styringsmuligheter i forhold til fremtidige fiskeripolitiske mål.

Kvotetak i struktureringstida på 2x hjemmelslengde, samme fylke, samme lengdegruppe

Fylkesrådmannen vil anbefale at Finnmark fylkeskommune går inn for et kvotetak i reguleringstida på 2x hjemmelslengde, strukturering innenfor samme fylke og innefor samme lengdegruppe.

Det bør settes begrensinger på handel med kvoter. Handelen med kvoter skal kun kunne foregå innen de definerte regulerings- og lengdegrupper. Dette for å sikre at ikke flåten homogeniseres i for stor grad. Hvert fartøy bør ha maksimalt en kvote som er lik to ganger hjemmelslengdekvoten innen hvert fiskeri. Fylkesbegrensingene fra den tidligere strukturkvoteordningen bør opprettholdes.

Fylkerådmannen er oppmerksom på at det i dag er mulig, ved flytting å overføre rettigheter mellom fylker. Fiskeri- og kystdepartementet bør derfor ha særdeles oppmerksomhet på disse forholdene slik at hensikten med regelverket om fylkesbegrensninger på fiskekvoter blir oppfylt.

Parallelt med struktureringen kan fartøyet også gå inn i et leieforhold med et kvoteselskap for å få tilgang på mer kvote. Etter hvert som tidsbegrensinga på struktureringene realiseres, vil kvoteselskapene få mer kvoter å leie ut, mens en større andel av fartøyenes kvoter blir leiekvoter.

Ressursrenteavgift på kvoter uten samfunnsmessig binding

Fylkesrådmannen vil anbefale at Finnmark fylkeskommune ber Fiskeri og kystdepartementet om å utrede ressursrenteavgift på kvoter uten samfunnsbinding. En ressursrenteavgift på kvoter uten øvrig samfunnsbinding vil gjøre det legitimt å høste inntekter av en fellesressurs gir avkastning ut over normalt. Fylkesrådmannen er klar over at fiskerinæringa er preget av mer politisk styring og regulering enn andre næringer, og at innføring av en eventuell ressursrenteavgift må sees på i denne sammenheng. Ressursrenteavgift på fiskeressursar som ikke har noen form for samfunnsbinding, vil befeste at også disse fiskeressursene er offentlig eiendom som en må betale en avgift for å utnytte.

Kondemnering

Fylkesrådmannen vil anbefale at Finnmark fylkeskommune går inn for at hvis en fortsatt skal ha kondemnering i kystflåten, bør den kondemnerte kvota tilfalle et regionalt kvoteselskap.

Målrettet kondemnering av fryse- og fabrikktrålere, kvota foredeles på regionale kvoteselskap

Fylkesrådmannen vil anbefale at Finnmark fylkeskommune går inn for målrettet kondemnering av fryse- og fabrikktrålere, og at kvotene fordeles på regionale kvoteselskap. Beskatningsmønster og flåtestruktur bør endres gjennom en bevisst utfasing av kapasitet ut fra biologiske, økonomiske og politiske vurderinger. Fryse og fabrikktrålere bidrar til minimal verdiskaping i Kyst-Finnmark og langs resten av kysten, og er den flåtegruppen som beskatter fiskeressursen hardest.

Fylkesrådmannen mener at de frigjorte kvotene fra fryse- og fabrikktrålerne bør overføres til regionale kvoteselskaper, ut fra hensynet til langsiktig miljømessig forsvarlig verdiskaping, bosetting og sysselsetting. Utfasing av fabrikktrålere og overføring av frigjort kvantum til regionale kvoteselskaper vil være eksempel på en målrettet kondemneringsordning. En vil på denne måten oppnå både kapasitetsreduksjon, økt kvantum til kystflåten samt samfunnsmessig styring på fiskeressursene.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON

3. Finnmark fylkeskommune ber om at fiskeripolitikken fra og med 1990 blir evaluert.
4. Finnmark fylkeskommune har et ufravikelig krav om samfunnsmessig styring av fiskeressursene. Finnmark fylkeskommune går derfor inn for tidsavgrenset strukturering på 15 år. Avkoring av kvote på 20 % og tilbakefallsretten bør gå til regionale kvoteselskap.
5. Finnmark fylkeskommune går inn for et kvotetak i reguleringstida på 2x hjemmelslengde, strukturering innenfor samme fylke og innenfor samme lengdegruppe. Finnmark fylkeskommune vil i denne sammenheng igjen gjøre Fiskeri- og kystdepartementet oppmerksom på at det i dag er mulig, ved flytting å overføre fiskerettigheter mellom fylker. Fiskeri- og kystdepartementet bør derfor ha særdeles oppmerksomhet på disse forholdene slik at hensikten med regelverket om fylkesbegrensningene på fiskekvoter blir oppfylt.
6. Finnmark fylkeskommune ber Fiskeri- og kystdepartementet om å utrede ressursrenteavgift på kvoter uten samfunnsbinding.

7. Finnmark fylkeskommune går inn for fortsatt kondemnering i kystflåten under forutsetning om at den kondemnerte kvota tilfaller et regionalt kvoteselskap.
8. Finnmark fylkeskommune går inn for målrettet kondemnering av fryse- og fabrikktrålere og at kvotene fordeles på regionale ressurselskap.

Vadsø 13.9.2006

Tom Mikalsen
Fylkesrådmann

Tore Gundersen

VEDLEGG OG ANDRE SAKSDOKUMENTER

1. NOU Norges offentlige utredninger 2006: 16 ”Strukturvirkemidler i fiskeflåten”
2. FT-sak nr 06/22 ”Finnmark fylkeskommunes fiskeripolitikk”